

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 6Co/883/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7512204557
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 01. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viktória Midová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2016:7512204557.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viktórie Midovej a sudcov JUDr. Alexandra Husivargu a JUDr. Gizely Majerčák v právnej veci žalobcov: 1. Š. E., nar. X.X.XXXX, bývajúceho R. Q. F. T., E. XXX, 2. L. E., nar. X.XX.XXXX, bývajúcej R. Q. F. T., E. XXX, 3. Š. E., nar. XX.X.XXXX, bývajúceho R. Q. F. T., Ž. XXX, 4. O.. P. E., nar. X.X.XXXX, bývajúceho R. P., A. XX a 5. P. R., nar. XX.X.XXXX, bývajúcej R. Q. F. T., E. B. XXX/XX, zastúpených JUDr. Jozefom Levkušom, advokátom so sídlom v Košiciach, Štúrova 20, proti žalovaným: 1. E. E.S., nar. X.XX.XXXX, bývajúcemu R. Q. F. T., Ž. XX, zastúpenému JUDr. Jaroslavom Homzom, advokátom so sídlom v Košiciach, Moyzesova 46, 2. Wüstenrot poisťovni, a.s., so sídlom v Bratislave, Karadžičova 17, IČO: 31 383 408, zastúpenej JUDr. Jaroslavom Čollákom, advokátom so sídlom v Košiciach, Floriánska 17, v konaní o ochranu osobnosti, o odvolaní žalobcov a žalovaných proti rozsudku Okresného súdu Košice-okolie č.k. 7C/34/2012-159 zo dňa 21.5.2014

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok vo výroku, ktorým boli žalovaní v 1. a 2. rade zaviazaní zaplatiť žalobcovi v 1. rade sumu 17.000 €, žalobkyni v 2. rade sumu 17.000 €, žalobcovi v 3. rade sumu 17.000 €, žalobcovi v 4. rade 17.000 € a žalobkyni v 5. rade sumu 25.000 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného.

P o t v r d z u j e rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, vo výroku o povinnosti žalovaných v 1. a 2. rade nahradiť žalobcom trovy prvostupňového konania, ako aj vo výroku o povinnosti žalovaných v 1. a 2. rade zaplatiť súdny poplatok z návrhu na začatie konania.

Pripúšťa dovolanie.

Žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Okresný súd Košice-okolie (ďalej len súd prvého stupňa alebo len súd) rozsudkom označeným v záhlaví zviazal žalovaných v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcom v 1. až 4. rade po 17.000 € každému z nich a žalobkyni v 5. rade sumu 25.000 €, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Zviazal žalovaných v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne nahradiť žalobcom v 1. až 5. rade trovy právneho zastúpenia vo výške 1.719,08 € na účet ich zástupcu advokáta JUDr. Jozefa Levkuša do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Zviazal žalovaných v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne zaplatiť Okresnému súdu Košice - okolie súdny poplatok z návrhu na začatie konania vo výške 2.856 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobcovia domáhali náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 30.000 €, pokiaľ ide o žalobcov v 1. až 4. rade a vo výške 50.000 €, pokiaľ ide o žalobkyňu v 5. rade podľa §

11 a nasl. Občianskeho zákonníka za zásah do ich osobnostných práv (práva na súkromný a rodinný život), spôsobený usmrtením blízkej osoby (dcéry, sestry a matky) pri dopravnej nehode zavinenej žalovaným v 1. rade. Keďže zásah bol vyvolaný prevádzkou motorového vozidla, náhradu nemajetkovej ujmy považujú za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 zák. č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, a teda táto náhrada spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti žalovaného v 1. rade, z ktorého dôvodu je povinná vyplatiť poškodeným žalobcom túto náhradu (aj) žalovaná v 2. rade.

Vykonaným dokazovaním vzal za preukázané, že dňa 18.1.2010 o 16.50 hod v obci Turňa nad Bodvou žalovaný v 1. rade riadil osobné motorové vozidlo zn. Š. Z. X,X Q. L.: P. -XXX T., pričom počas jazdy po Moldavskej ceste v smere na obec Moldava nad Bodvou pri prejazde križovatky pri okamžitej rýchlosti 65,2 až 68,9 km/h riešil situáciu vpredu odbočujúceho vozidla vpravo bez zníženia rýchlosti svojho vozidla tak, že vybočil zo smeru svojej jazdy, prešiel ľavou časťou vozidla cez stredovú prerušovanú čiaru a v priestore nachádzajúcom sa pri dome č. 553/77 zachytil ľavou prednou časťou vozidla chodkyňu R. A., ktorá sa nachádzala v protišľahom jazdnom pruhu. Chodkyňa utrpela ťažké poranenia hlavy s pomliaždením mozgu, ktorým na mieste nehody podľahla. Rozsudkom Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 15.11.2012 č.k. 4T 46/2010-249, právoplatným dňa 27.3.2013 bol žalovaný v 1. rade za uvedený skutok uznaný vinným, nakoľko z nedbanlivosti spôsobil smrť závažným spôsobom konania, čím spáchal prečin usmrtenia podľa § 149 ods.1, ods. 2 písm. a) Trestného zák., za čo bol odsúdený podľa § 149 ods. 2, § 36 písm. j), d) a § 38 ods. 3 Trest. zák. na trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu troch rokov a bol mu uložený trest zákazu činnosti viesť všetky druhy motorových vozidiel na dobu štyroch rokov.

Zo znaleckého posudku znalca z odboru cestnej dopravy O.. D. S. č. 8/2010, podaného v trestnom konaní, vzal za preukázané, že z technického hľadiska prvou príčinou vzniku dopravnej nehody bolo vstúpenie R.É. A. do vozovky v čase, keď sa vo vzdialenosti 16,8 m až 35,5 m z pravej strany približovalo osobné motorové vozidlo Škoda Octavia, vedené vodičom E. E.. Druhou príčinou nehody bola oneskorená reakcia vodiča E. E. na chodkyňu pohybujúcu sa po vozovke a skutočnosť, že vodič sa vozidlom pohyboval nedovolenou a neprimeranou rýchlosťou 65,2 km/hod až 68,9 km/hod. K dopravnej nehode došlo v uzavretej obci v nočných podmienkach pri verejnom osvetlení v lokalite, kde je dovolená rýchlosť obmedzená rýchlostným limitom 50 km/hod. Pred miestom zrážky a v mieste zrážky sa nenachádzala žiadna brzdná stopa po motorovom vozidle. Táto začínala vo vzdialenosti 13,5 m za miestom zrážky. K nárazu vozidla do chodkyne došlo bez brzdného spomalenia. Vodič vozidla mal možnosť zabrániť vzniku nehody zrazením chodkyne zastavením vozidla s plným brzdným spomalením v mieste zrážky, ak by bol reagoval skôr o 1,98 až 2 sekundy. Chodkyňa mala možnosť zabrániť vzniku dopravnej nehody dôslednou vizuálnou kontrolou celkovej situácie na vozovke pred vstupom do vozovky.

Z poisťnej zmluvy č. XXXXXXXXXXXX, uzavretej medzi žalovanou v 2. rade a vlastníčkou vozidla U. E., matkou žalovaného v 1. rade, súd zistil, že osobné motorové vozidlo Škoda Octavia L.: P. - XXX T. bolo ku dňu 18.1.2010 povinne zmluvne poistené zo zodpovednosti za škodu spôsobenú jeho prevádzkou vo Wüstenrot poisťovni, a.s., teda u žalovanej v 2. rade.

Konštatoval, že žalobcovia v 1. a 2. rade sú rodičmi, žalobcovia v 3. a 4. rade súrodencami a žalobkyňa v 5. rade dcérou neb. R.S. A., s nebohou tvorili plne fungujúcu rodinu s dobre vyvinutými sociálnymi a citovými väzbami a z jej nečakanej smrti prežívali a doposiaľ prežívajú pocity úzkosti, smútku, zúfalstva a šoku. Stratili možnosť viesť s ňou súkromný život odo dňa jej smrti. Túto stratu prekonávali s výraznými a pretrvávajúcimi ťažkosťami. Žalobcom v 1. a 2. rade (v čase smrti dcéry vo veku 80 a 76 rokov) navyiac nebohá, žijúca s nimi v spoločnej domácnosti, poskytovala osobnú starostlivosť a opateru.

Právne súd posudzoval vec podľa ustanovení §§ 11, 13, 420 ods. 1 a 427 ods. 1, 2 Obč.zák., ako aj podľa ustanovenia § 4 a § 15 zák. č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Uzavrel, že analogické použitie ust. § 420 a § 427 a nasl. Obč. zák. sa uplatní pri určení osoby zodpovednej za zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný osobitnou povahou prevádzky dopravných prostriedkov. Pri skúmaní predpokladov tejto zodpovednosti sa postupuje podľa § 13 Obč. zák., pretože predmetom konania je náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch (peňažné zadostučinenie) ako občianskoprávna sankcia za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti.

Súd sa nestotožnil s námietkami nedostatku vecnej pasívnej legitímácie žalovaných v konaní. Pasívna vecná legitímácia žalovaného v 1. rade ako vodiča motorového vozidla je daná, nakoľko z jeho strany došlo k protiprávnemu konaniu (porušeniu pravidiel cestnej premávky, a to § 16 ods. 1, 4 zák. č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke v znení neskorších predpisov), došlo k vzniku nepriaznivého následku (usmrtenie blízkej príbuznej žalobcov) a je daná príčinná súvislosť medzi protiprávnym konaním a nepriaznivým následkom. Pasívna vecná legitímácia žalovanej v 2. rade je daná ust. § 823 Obč. zák. v spojení s ust. § 15 ods. 1 a § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z.. Súčasťou náhrady škody (ujmy) spôsobenej na zdraví sú nielen ujmy majetkovej povahy (náhrada nákladov spojených s liečením, strata na zárobku a pod.), ale aj nemajetkové ujmy na základe výslovného znenia zákona, akými sú bolesti, sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 444 Obč. zák.), ktoré sa odškodňujú v peniazoch. Právna teória prisudzuje zmysel škody aj ujám nemajetkovej povahy, ktoré môžu vzniknúť z porušenia práva v dôsledku zásahu do inej než majetkovej sféry poškodeného, teda ujám imateriálnym, morálnym, citovým, za ktoré prináleží poškodenému peňažná náhrada (odškodnenie). Aj podľa právnej úpravy poistenia občianskoprávnej zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel v smerniciach (Smernica Rady č. 72/166/EHS, Smernica Rady č. 90/232/EHS) sú členské štáty povinné prijať všetky primerané opatrenia zabezpečujúce, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel obvykle sa nachádzajúcich na jeho území bola pokrytá poistením s cieľom ochrany poistených strán a potenciálnych obetí nehôd.

Uzavrel, že s použitím eurokonformného výkladu pojmov náhrada škody, škoda na zdraví v cit. ustanoveniach zákona č. 381/2001 Z.z. a s prihliadnutím k samotnému účelu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorových vozidiel, sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody (ako poškodeným), za ktorú možno priznať náhradu (zadosťučinenie) peňažnou formou podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka, ktorú v širšom ponímaní treba považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z..

K rozsudku Súdneho dvora vo veci C-22/12 Haasová uviedol, že v zmysle uvedeného rozhodnutia sa čl. 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS, čl. 1 ods. 1 a 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS a čl. 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Takouto vnútroštátnou úpravou sú vyššie citované ustanovenia Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti.

Žalobcovia si podanou žalobou uplatnili náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za neoprávnený zásah do ich súkromného i rodinného života. Ust. § 11 Obč. zák. upravuje ochranu súkromia, ktorá zahŕňa i právo fyzickej osoby vytvoriť a udržiavať vzťahy s inými ľuďmi, predovšetkým v citovej oblasti, aby bolo možné rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť a viesť rodinný život. Súkromie v sebe zahŕňa aj sféru rodinného života. Zásahom do práva na ochranu súkromia fyzickej osoby potom je aj zásah spočívajúci v úplnej deštrukcii úzkej rodinnej väzby usmrtením člena rodiny.

Na základe vykonaného dokazovania vzal za preukázané, že žalobcovia s nebohrou R. A. vytvárali úzky kruh rodiny, s dobre vyvinutými sociálnymi a citovými väzbami. Je potom samozrejmé, že neočakávaná a náhla smrť dcéry, sestry a matky bola citeľným zásahom do sféry ich súkromného a citového života. Jej smrťou stratili možnosť ďalšieho udržiavania a rozvíjania vzťahov s ňou a o túto sféru prirodzených vzťahov sú ochudobnení, pričom ide o nenávratný stav. Túto stratu prekonávali s výraznými a pretrvávajúcimi ťažkosťami. Smrť blízkeho človeka prináša množstvo zložitých prežívaní, bolesti, silných emócií a utrpenia, s ktorými sa človek ťažko vyrovnáva. Žalobcom vzniknutá trauma je neodstrániteľná. Smrťou poškodenej došlo k nenávratnej deštrukcii týchto medziľudských väzieb a tým k intenzívnemu zásahu do ich osobnostných práv, práva na súkromie a rodinný život, za ktoré následky nie je postačujúca morálna satisfakcia a nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je dôvodný.

Výška peňažnej náhrady bola predmetom voľnej úvahy súdu, pričom súd prihliadol na závažnosť vzniknutej ujmy, ako aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, a to jednak vo vzťahu k postihnutej osobe a jednak vo vzťahu k subjektu, ktorý neoprávnený zásah spôsobil, aby bola zabezpečená požiadavka účinného a primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, ako aj požiadavka nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie.

Pri stanovení výšky peňažnej náhrady súd prihliadol na úzke citové väzby žalobcov k nebohej dcére, sestre a matke, ktorá mala v čase smrti 54 rokov, viedla aktívny život, zabezpečovala starostlivosť o rodičov, s ktorými žila v spoločnej domácnosti a ktorí boli na ňu veľmi citovo viazaní, rovnako ako súrodenci a dcéra, ktorej bola jediným žijúcim rodičom. Ďalej súd prihliadol na okolnosti vzniku smrteľnej nehody, teda na to, že zo strany žalovaného v 1. rade nešlo o úmyselné konanie, k dopravnej nehode došlo v obci vo večerných hodinách, pri zhoršenej viditeľnosti, a podiel nebohej R. A. na škodovej udalosti, keďže vstúpila do vozovky v čase, keď sa vo vzdialenosti 16,8 m až 35,5 m približovalo osobné motorové vozidlo vedené žalovaným v 1. rade.

Na základe vyššie uvedeného súd vlastnou úvahou ustálil výšku nemajetkovej ujmy tak, ako je uvedená vo výroku rozsudku a považoval ju za primeranú a dostatočnú, pričom zohľadnil aj tú skutočnosť, že išlo o odškodnenie nemajetkovej ujmy piatich osôb. Vyššiu peňažnú náhradu súd priznal žalovanej v 5. rade, nakoľko ide o dcéru neb. R. A., ktorá sa smrťou matky stala úplnou sirotou, náhlou a nečakanou smrťou matky utrpela vážnu psychickú ujmu, v dôsledku stresu zo smrti matky a s tým súvisiacim gradujúcim konzumom alkoholu sa zhoršil jej psychický stav, opakovane bola hospitalizovaná na psychiatrickom oddelení, má diagnostikovanú bipolárnu afektívnu poruchu, ktorá ovplyvňuje aj jej uplatnenie na trhu práce, a aktuálne je opatrovateľkou starých rodičov (lekárska správa psychiatra MUDr. Medveckého z 3.2.2014, výpovede žalovaných v 4. a 5. rade).

V prevyšujúcej časti súd návrh na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch zamietol ako nedôvodný.

Súd zamietol návrh žalovaného v 1. rade na výsluch svedkov H. D. a I. P. na požívanie alkoholických nápojov a správanie sa žalovanej v 5. rade po smrti matky, nakoľko v konaní z výpovede samotnej žalovanej v 5. rade a žalovaného v 4. rade bolo zistené, že po smrti matky užívala alkohol a chodila aj do barov, čo vysvetlila tým, že sa nevedela zmieriť a vyrovnáť so smrťou matky a tak unikala pred realitou, pričom následne bola hospitalizovaná na psychiatrii.

O trovách prvostupňového konania súd rozhodol v zmysle ustanovenia § 142 ods. 3 v spojení s ust. § 149 ods. 1 O.s.p. Rozhodnutie o výške plnenia vo veci samej záviselo od úvahy súdu, preto podľa vyššie citovaného ust. § 142 ods. 3 O.s.p. súd priznal žalobcom náhradu trov právneho zastúpenia advokátom vo výške 1.719,08 €, pozostávajúcich: 1/ z odmeny advokáta za 6 úkonov právnej služby: prevzatie a príprava zastúpenia 6.12.2011 a 5.1.2012 á 456,45 € (5 x 91,29 €), písomné podanie na súd vo veci samej 7.3.2012 - žaloba á 228,20 € (91,29 € - 50 % x 5), zastúpenie na pojednávaniach 4.12.2013, 10.2.2014, 30.4.2014 á 3 x 228,20 € / úkon a zastúpenie na verejnom vyhlásení rozsudku 21.5.2014 á 114,10 € a 2. z náhrady hotových výdavkov advokáta vo výške režijného paušálu 1 x 1 osoba x 7,41€ a 4 osoby x 7,63 €, 1 x 5 osôb x 7,63 €, 1 x 5 osôb x 7,81 €, 3 x 5 osôb x 8,04 € podľa § 10 ods. 8, § 13 ods. 2, § 13a ods. 1 písm. d), ods. 4, § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v platnom znení a § 14 ods. 1 písm. a), b) citovanej vyhlášky v znení účinnom do 30.6.2013.

Žalobcovia boli v konaní osobne oslobodení od zaplatenia súdneho poplatku zo žalobného návrhu podľa § 4 ods. 2 písm. i) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov a keďže súd ich návrhu o priznanie náhrady nemajetkovej ujmy 93.000 € vyhovel, podľa § 2 ods. 2 prvej vety v spojení s § 2 ods. 3 a § 9 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb. zaviazal žalovaných v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne zaplatiť tunajšiemu súdu súdny poplatok zo žalobného návrhu podľa položky 7b písm. b) Sadzobníka súdnych poplatkov, tvoriaceho prílohu zákona č. 71/1992 Zb. vo výške 2.856,- € (66,- € + 3% z priznanej nemajetkovej ujmy 93.000,- €).

Proti tomuto rozsudku, a to proti zamietavému výroku, v zákonnej lehote podali odvolanie žalobcovia z dôvodov podľa § ust. § 205 ods. 2 písm. d) a f) O.s.p. a navrhli rozsudok v zamietavej časti zmeniť tak, že súd ich žalobe v celom rozsahu vyhovie. Vytýkali súdu, že citlivo nezvážil primeranosť sankcie v podobe

priznania nemajetkovej ujmy a nezvolil jej adekvátnu výšku, ktorá by so zreteľom na všetky okolnosti bola dostatočná a primeraná. Nimi požadovaná nemajetková ujma vo výške 30.000, resp. 50.000 € nie je neúmerne vysoká vzhľadom na následky zásahu do ich práv. Úmrtím ich dcéry, sestry a matky došlo k závažnému zásahu do ich práva na ochranu súkromia, do emocionálnej sféry, pričom ujma je nenapraviteľná, neodstrániteľná, trvalá a bude ich sprevádzať po celý zvyšok života. Boli ochudobnení o možnosť rozvíjania ďalších rodinných vzťahov s najbližšou osobou, pričom strata blízkej osoby bola pre nich neočakávaná a šokujúca a jej náhlým usmrtením došlo k vážnemu zásahu do práv na ochranu osobnosti, spočívajúceho v obmedzení súkromného a rodinného života. Náhla smrť blízkej osoby ich vážne zasiahla a zmenila ich doterajší život, s touto sa nevedia zmieriť a stále po tragédii prežívajú citovú ujmu a smútok. Uvedený zásah je pritom nenapraviteľný a predstavuje definitívnu deštrukciu rodinných a interpersonálnych vzťahov. Vzhľadom na spôsobenú ujmu žiadna suma priznaná súdom nie je dostatočná na to, aby nahradila život človeka. Za primeranú považujú nimi požadovanú výšku, keďže nebohá mala so všetkými žalobcami veľmi blízky a krásny vzťah a ide o ujmu nenapraviteľnú.

Proti tomuto rozsudku, okrem výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, v zákonnej lehote podal odvolanie žalovaný v 1. rade z dôvodov podľa ust. § 205 ods. 2 písm. d) a f) O.s.p. a navrhol rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V dôvodov odvolania uviedol, že považuje priznanú náhradu nemajetkovej ujmy za nedôvodnú a výšku náhrady za neprimerane vysokú okolnostiam prípadu. Okrem poukázania na druh príbuzenského pomeru medzi žalobcami a nebohou a na zdravotný stav žalobcov v 1. a 2. rade, ktorých už pokročilý vek má za dôsledok ich nepriaznivý zdravotný stav, a taktiež poukázanie na zdravotný stav žalobkyne v 5. rade, ktorá bola opakovane hospitalizovaná na psychiatrickom oddelení v súvislosti s gradujúcim konzumom alkoholu a diagnostikovaním bipolárnej afektívnej poruchy - žalovaný má za to, že tieto problémy sa začali u nej objavovať už pred smrťou jej matky v čase, keď mala problémy v manželstve, čo potvrdila žalobkyňa v 5. rade vo svojej výpovedi - nevyplývajú žiadne rozhodné skutočnosti pre posúdenie dôvodnosti nároku žalobcov. Podľa názoru žalovaného žalobcovia počas života poškodenej netvorili s ňou plne fungujúcu rodinu s dobre vyvinutými sociálnymi a citovými väzbami a aj z tohto dôvodu je požadovaná náhrada nemajetkovej ujmy neprimerane vysoká okolnostiam prípadu.

Proti tomuto rozsudku, okrem zamietavého výroku, v zákonnej lehote podala odvolanie aj žalovaná v 2. rade z dôvodu podľa ust. § 205 ods. 2 písm. a) v spojení s ust. § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p., z dôvodu podľa ust. § 205 ods. 2 písm. d) a f) O.s.p. a navrhla rozsudok zmeniť tak, že súd žalobu voči nej zamietne a prizná jej náhradu trov konania. Trvala na námietke nedostatku vecnej pasívnej legitimácie, keďže náhrada nemajetkovej ujmy nie je v slovenskom vnútroštátnom práve krytá v rámci povinného zmluvného poistenia a podľa platnej právnej úpravy možno nemajetkovú ujmu za zásah do osobnostných práv usmrtením blízkej osoby uplatňovať len mimo rámec inštitútu zodpovednosti za škodu podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Nesúhlasila s eurokonformným výkladom pojmu náhrada škody, škoda na zdraví, ako ho realizoval súd prvého stupňa. Ust. § 4 zák. č. 381/2001 Z.z. totiž explicitne vymedzuje, aké nároky nahrádza poškodenému za poisteného poisťovateľa, pričom nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie je zahrnutý vo vymedzení poisťných nárokov a nemožno ho subsumovať pod žiadny z tam vymedzených nárokov. V tejto súvislosti poukázala na rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Cdo/168/2009 z 20.4.2011, v zmysle ktorého poisťovňa nie je vecne pasívne legitimovaná v konaní o nárokoch na náhradu nemajetkovej ujmy rodinných príslušníkov obete dopravnej nehody. Podľa názoru žalovanej v 2. rade na týchto záveroch nič nemení ani rozsudok Súdného dvora z 24.10.2013 vo veci C-22/2012 P. U. proti S. H. a T. U., z ktorého vyplýva, že náhrada nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode je závislá na úprave vnútroštátneho práva. Slovenská vnútroštátna úprava také ustanovenie, ktoré by priznávalo náhradu nemajetkovej ujmy pozostalým po obeti dopravnej nehody v dôsledku zásahu do ich osobnostných práv z poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, nezaviedla. V slovenskom vnútroštátnom práve inštitút zodpovednosti za škodu a inštitút zodpovednosti za zásah do osobnostných práv predstavujú dva samostatné a rozdielne režimy občianskoprávnej zodpovednosti. Z týchto dôvodov náhrada nemajetkovej ujmy nespadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Poukázala aj na rozhodovaciu činnosť iných súdov v zhode s jej odvolacími námietkami. Odhliadnuc od vyššie uvedeného považuje za neprimerane vysokú aj priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy. Súd nezohľadnil závery znaleckého posudku vypracovaného v trestnom konaní, v zmysle ktorých prvou príčinou vzniku dopravnej nehody z technického hľadiska bolo vojdenie chodkyne R. A. do vozovky v čase, keď sa vo vzdialenosti 16,8 m až 45,5 m z pravej strany približovalo osobné motorové vozidlo Škoda Octavia, vedené žalovaným v 1. rade.

Znalec uviedol, že chodkyňa R. A. mala s úplnou istotou možnosť zabrániť vzniku dopravnej nehody dôslednou vizuálnou kontrolou celkovej situácie na vozovke. Žalovaná považuje priznanú náhradu nemajetkovej ujmy za neprimerane vysokú aj vzhľadom na zák. č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, keď podľa § 5, ak bola úmyselným násilným trestným činom spôsobená smrť, poškodený má nárok na vyplatenie odškodnenia v sume 50 násobku minimálnej mzdy, toho času 17.600 € a ak právo na odškodnenie majú viacerí poškodení, rozdelí sa uvedená suma medzi nich rovným dielom. Vzhľadom na toto ustanovenie nie je možné priznanie vyššej náhrady nemajetkovej ujmy. Namietala ďalej, že žalobcovia okrem príbuzenského vzťahu nepreukázali žiadne skutočnosti odôvodňujúce ich nárok. Pokiaľ žalobcovia v 3. a 4. rade uviedli, že horšie ako oni znášajú ich smrť žalobcovia v 1. a 2. rade, súd túto skutočnosť nezohľadnil a všetkým žalobcom v 1. až 4. rade priznal náhradu nemajetkovej ujmy v rovnakom rozsahu. V prípade žalobkyne v 5. rade namietala, že zmena jej psychického stavu nesúvisí so škodovou udalosťou, keďže k tejto došlo v dôsledku gradujúceho konzumu etylalkoholu. Podľa názoru odvolateľky súd nedostatočne vysvetlil, aké kritériá vzal do úvahy pri určení výšky nemajetkovej ujmy, z ktorého dôvodu považuje rozhodnutie v tejto časti za nepreskúmateľné. Nakoniec namietala, že súd ju zaviazal spolu so žalovaným nahradiť žalobcom nemajetkovú ujmu spoločne a nerozdielne, a to s poukazom na tú skutočnosť, že zo zák. č. 381/2001 Z.z. nevyplýva ani jeden zo spôsobov, ktorý by založil pasívnu solidaritu poisteného a poisťovateľa, pričom ani ust. § 15 cit. zákona nedáva pre tento záver dostatočný podklad. Ustanovenie § 15 cit. zákona umožňuje uplatniť na súde nárok voči škodcovi na náhradu škody, ako aj voči poisťovní, pričom však ide o dva samostatné nároky poškodeného proti dvom subjektom, ale voči každému z nich z iného právneho dôvodu. Možnosť uplatniť nárok voči obojm neznamená, že ide o solidárnu zodpovednosť, pretože táto nevyplýva z právneho predpisu ani z ďalších dôvodov upravených v § 511 ods. 1 Obč.zák..

Žalobcovia vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného v 1. rade uviedli, že základ ich nároku považujú za preukázaný právoplatným súdnym rozhodnutím vydaným v trestnom konaní, pričom zo záverov znaleckého posudku nevyplývalo, že by sa poškodená podieľala na predmetnej dopravnej nehode. K usmrteniu poškodenej došlo v dôsledku viacerých porušení pravidiel cestnej premávky žalovaným v 1. rade a jeho poukaz na objektívnu nemožnosť zabrániť dopravnej nehode neobstojí. K samotnej výške náhrady nemajetkovej ujmy uviedli, že smrť sama o sebe predstavuje závažný zásah do práva na ochranu osobnosti a spôsobuje ťažké psychické rozpoloženie a v prípade fungujúcej rodiny má za následok dlhotrvajúcu nemožnosť vyrovnáť sa so stratou blízkeho človeka napriek plynutiu času. V konaní boli preukázané silné citové, morálne a rodinné putá k nebohej, vytvorené v rámci realizácie ich práva na súkromný a rodinný život. Z nečakanej traumatickej a šokujúcej udalosti prežívali žalobcovia pocity mimoriadnej bolesti, úzkosti a smútku, stratili možnosť viesť ďalej s nebohrou rodinný život. Žalobcovia v 1. a 2. rade veľmi ťažko prežívali smrť svojej dcéry, preukázané bolo paralyzovanie ich bežných každodenných činností, neschopnosť zapojiť sa do bežného života, keď stratili dcérinu všestrannú pomoc, zanikli spoločné rodinné oslavy a návštevy. Ťaživosť straty mala za následok predovšetkým u žalobkyne v 2. rade zdravotné problémy, pre ktoré bola nútená vyhľadať lekársku pomoc. Žalobcovia v 3. a 4. rade ťažký stav straty svojej sestry prežívali adekvátne k svojej osobnostnej výbave, nepochybne však rovnako ťaživo ako žalobcovia v 1. a 2. rade. Osobitne ťažko prežívala stratu svojej matky žalobkyňa v 5. rade, ktorej sa v dôsledku stresu a s tým súvisiacim gradujúcim konzumom alkoholu zhoršil psychický stav, opakovane bola hospitalizovaná na psychiatrickom oddelení a bola jej diagnostikovaná bipolárna afektívna porucha. V priebehu súdnych pojednávaní pri vypočúvaní žalobcov boli ich prejavy silne emotívne, vypovedali v stave ťažkého citového rozpoloženia a rozrušenia a spomienky na nebohú a tragickú udalosť vyvolávali bolesť a tým prehlbovali spôsobenú ujmu. Vykonávanie akéhokoľvek ďalšieho dokazovania by bolo kontraproduktívne a viedlo by len k ďalším ujмам. Namietali tvrdenie žalovaného v 1. rade, podľa ktorého netvorili s nebohrou plne fungujúcu rodinu s dobre vyvinutými sociálnymi a citovými väzbami. Toto jeho tvrdenie považujú za účelové a motivované jeho snahou platiť im čo najvyššiu náhradu nemajetkovej ujmy.

Žalovaná v 2. rade vo vyjadrení k odvolaniu žalobcov opätovne poukázala na skutočnosť, že slovenské právo náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúcu zo zásahu do práva na ochranu osobnosti nezahŕňa do rozsahu povinného krytia z povinného zmluvného poistenia. Zopakovala svoje odvolacie námietky aj pokiaľ ide o určenie výšky nemajetkovej ujmy a poukázala na prax odškodňovania nemajetkovej ujmy v iných štátoch v tzv. nemeckej právnej oblasti, ale aj iných štátoch Európskej únie.

Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd prejednal odvolania žalobcov a žalovaných ako podané včas oprávnenými osobami proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia

pojednávania v zmysle ust. § 214 ods. 2 O.s.p. v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 212 ods. 1, 3 O.s.p. a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov (§ 205 ods. 2 písm. a), d) a f) O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolaniam nie je možné vyhovieť.

Rozsudok je vo výroku vecne správny, preto ho odvolací súd v zmysle ust. § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 19. januára 2016 o 12.30 hod., pričom miesto a čas verejného vyhlásenia rozhodnutia boli zverejnené na úradnej tabuli Krajského súdu v Košiciach dňa 12. januára 2016 v zmysle ust. § 156 ods. 1, 3 O.s.p.

Účastníci namietajú odvolacie dôvody podľa ust. § 205 ods. 2 písm. a/ v spojení s ust. § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. a podľa ust. § 205 ods. 2 písm. d/ a f/ O.s.p., t.j. účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, konkrétne je namietaná nepreskúmateľnosť rozhodnutia, súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolací dôvod podľa ust. § 205 ods. 2 písm. a/ O.s.p. je naplnený vtedy, ak v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O.s.p., medzi ktoré patrí aj odňatie účastníkovi konania postupom súdu možnosti konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 221 ods. 1 pís. f/ O.s.p.) je potrebné rozumieť taký procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odnímajú tie procesné práva, ktoré mu zákon priznáva.

O odňatie možnosti konať ide aj v prípade, že rozhodnutie súdu nemá náležitosti v zmysle ust. § 157 ods. 1,2 O.s.p., v dôsledku čoho je takéto rozhodnutie nepreskúmateľné a takýmto postupom súdu je znemožnená realizácia procesného práva účastníka účinne sa brániť proti rozhodnutiu súdu.

Odvolací dôvod podľa ust. § 205 ods. 2 písm. d/ O.s.p. je v súdnej praxi vykladaný tak, že musí ísť o také skutkové zistenia, na základe ktorých súd prvého stupňa vec posúdil po právnej stránke a ktoré nemajú v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní. Skutkové zistenia nezodpovedajú vykonaným dôkazom, ak výsledok hodnotenia dôkazov nie je v súlade s ust. § 132 O.s.p., a to vzhľadom na to, že súd vzal do úvahy len skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo z prednesov účastníkov nevyplývali, ani inak nevyšli počas konania najavo alebo opomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo vyšli počas konania najavo.

Nesprávne sú aj také skutkové zistenia, ktoré súd prvého stupňa založil na chybnom hodnotení dôkazov. Typovo ide o situáciu, kde je logický rozpor v hodnotení dôkazov, prípadne poznatkov, ktoré vyplývali z prednesov účastníkov alebo ktoré vyšli najavo inak z hľadiska závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálne vierohodnosti alebo ak výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z ust. § 133 až 135 O.s.p..

K odvolaciemu dôvodu podľa ust. § 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p. odvolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením je omyl súdu pri aplikácii práva na správne zistený skutkový stav. O omyl v aplikácii práva ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal použiť alebo ak použil síce správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval na daný prípad.

Odvolací súd dospel k záveru, že tieto odvolacie dôvody nie sú naplnené.

Rozhodnutiu súdu nemožno vytknúť nedostatočné zistenie skutkového stavu, ani že by vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov účastníkov nevyplývali a ani nevyšli za konania najavo, že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo že by v jeho hodnotení dôkazov bol logický rozpor, prípadne, že by výsledok jeho hodnotenia dôkazov nezodpovedal tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z ust. § 133 až § 135 O.s.p., alebo že by na zistený skutkový stav aplikoval nesprávne zákonné ustanovenia alebo použité zákonné ustanovenia nesprávne vyložil. Rozsudok nie je ani nepreskúmateľný a nebola zistená ani iná vada, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Súd prvého stupňa vykonal vo veci dokazovanie v dostatočnom rozsahu a náležite zistil skutkový stav, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa ust. § 132 O.s.p., z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie, zo zisteného skutkového stavu vyvodil aj správny právny záver, preto odvolací súd jeho rozsudok ako vecne správny podľa ust. § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

Odvolací súd sa stotožňuje so správnymi skutkovými zisteniami a právnym záverom súdu prvého stupňa, v zmysle ktorého zodpovednosť žalovaného v 1. rade za vzniknutú nemajetkovú ujmu vyplýva z ust. § 13 Obč. zák., keďže jeho zavineným neoprávneným konaním došlo k neoprávnenému zásahu do práva na súkromný a rodinný život žalobcov a povinnosť žalovanej v 2. rade plniť vyplýva z ust. § 15 ods. 1 v spojení s ust. 4 ods. 1 písm. a/ zák. č. 381/2001 Z.z., pretože s použitím eurokonformného výkladu pojmu „škoda na zdraví“ táto zahŕňa aj nemajetkovú ujmu spôsobenú pozostalým po obeti dopravnej nehody.

Odvolací súd sa stotožňuje aj s dôvodmi napadnutého rozsudku ohľadne otázky zodpovednosti žalovaného v 1. rade, ako aj pasívnej legitímácie žalovanej v 2. rade, rovnako tiež s dôvodmi týkajúcimi sa určenia výšky nemajetkovej ujmy a na tieto dôvody odkazuje (§ 219 ods. 2 O.s.p.).

Z odôvodnenia rozsudku jednoznačne vyplýva úvaha súdu, na základe ktorej dospel k záveru o splnení zákonných podmienok pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch žalobcom z dôvodu neoprávneného zásahu do práva na ochranu ich súkromného a rodinného života, ako aj úvaha, na základe ktorej náhradu nemajetkovej ujmy v priznanom rozsahu považuje za primeranú vzhľadom na intenzitu zásahu, ako aj vzhľadom na jeho trvalé a neodstrániteľné následky, a tiež aj úvaha súdu, na základe ktorej dospel k záveru o povinnosti žalovanej v 2. rade plniť, a to aj s poukazom na príslušné právne predpisy, ktoré aplikoval na zistený skutkový stav a s poukazom na príslušné rozhodnutie Súdneho dvora, v zmysle ktorého uskutočnil eurokonformný výklad vnútroštátneho práva a nenáležitá je preto námietka žalovanej v 2. rade o nepreskúmateľnosti záverov súdu prvého stupňa, na ktorých založil svoje rozhodnutie.

Účastníci v odvolaniach argumentujú skutočnosťami, ktoré uvádzali už v konaní pred súdom prvého stupňa, s ktorými sa súd prvého stupňa náležite a správne vysporiadal pri rozhodovaní v danej veci, a preto ich odvolacie námietky nie sú spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku.

Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku a k odvolacej námietke žalovanej v 2. rade o nedostatku jej pasívnej legitímácie odvolací súd uvádza nasledovné :

Súd prvého stupňa pri posúdení otázky pasívnej legitímácie žalovanej v 2. rade dospel k správne záveru, že v konaní je daná jej pasívna vecná legitímácia, lebo je poisťiteľom žalovaného v 1. rade ako zodpovedného subjektu za neoprávnený zásah do osobnostných práv žalobcov a jej povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vyplýva zo zák. č. 381/2001 Z.z., ku ktorému záveru dospel súd vychádzajúc z rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci C-22/2012 U., v zmysle ktorého rozhodnutia sa čl. 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS, čl. 1 ods. 1 a 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS a čl. 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.

Takouto vnútroštátnou úpravou sú ustanovenia Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti - § 11 a nasledujúce.

Na tomto mieste odvolací súd poukazuje na vyjadrenie Európskej komisie zo dňa 23.3.2012, adresovanej predsedovi a členom Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-22/2012 v obdobnom skutkovom prípade, ktorá podáva výklad smernice Rady 72/166/EHS z 24.4.1972 a smernice Rady 9/232/EHS zo 14.5.1990 a v zmysle ktorého je z vyššie uvedenými smernicami nezlučiteľná taká vnútroštátna úprava, ktorá umožňuje vylúčenie alebo obmedzenie nároku pozostalej osoby po obeti dopravnej nehody na náhradu nemajetkovej ujmy z povinného poistného krytia zodpovednej osoby.

V kontexte tohto stanoviska preto súd prvého stupňa správne uzavrel, že žalovaná v 2. rade je povinná plniť aj náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle ust. § 4 zák. č. 381/2001 Z.z.

Účelom poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla upraveného zákonom č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, je predovšetkým zabezpečiť reálne uspokojenie práv poškodených pri vzniknutých škodových udalostiach v jednotlivých prípadoch, kde by k tomu nestačili majetkové a platobné možnosti škodcov, resp. zodpovedných subjektov, ale tiež aj ochrániť tieto zodpovedné osoby pred neúmerným rizikom spojeným s touto nebezpečnou činnosťou. Najprirodzenejšou a najefektívnejšou ochranou poškodeného je taká zákonná úprava, ktorá umožňuje poškodenému uplatniť svoj nárok na náhradu škody (právo na poistné plnenie) priamo voči poisťiteľovi škodcu, po preukázaní zodpovednostného vzťahu medzi ním a poisteným škodcom, ktorý tvorí základ pre plnenie poisťiteľom. Zákon č. 381/2001 Z.z. v ust. § 15 od 1.1.2002 zaviedol všeobecný priamy nárok poškodeného na náhradu škody proti poisťovateľovi zodpovednej osoby (action direct) tak, ako to poznajú všetky obdobné právne úpravy v Európe, preto v prípade škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla si poškodený môže vybrať, či nárok na náhradu škody uplatní voči škodcovi (poistenému) alebo voči poisťovateľovi, alebo voči obidvom súčasne. Vo vzťahu k poisťovni ide o špecifické právo poškodeného na výplatu plnenia za poisteného škodcu, a to vo výške (v tom rozsahu), v akom za škodu zodpovedá poistený škodca, pričom predpokladom vzniku povinnosti poisťiteľa plniť je preukázanie zodpovednosti poisteného za škodu, ktorá poškodenému vznikla.

Priame právo poškodeného na žalobu proti poisťovni zodpovednej osoby (poisteného) bolo v cit. zákone ustanovené transpozíciou smerníc Rady č. 72/166/EHS z 24.4.1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, č. 90/232/EHS zo 14.5.1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel (Tretej smernice), ako aj smernice č. 2000/26/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 16.5.2000 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o zmene a doplnení smerníc Rady 73/239/EHS a 88/357/EHS (Štvrtá smernica o poistení motorových vozidiel) - ďalej len „cit. smernice“, ktoré sú prameňom sekundárneho práva Európskej únie (EÚ). Slovenská republika s účinnosťou od 1.5.2004 ratifikovala Zmluvu o pristúpení k Európskej únii, ktorá podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky má prednosť pred zákonmi SR. Z členstva Slovenskej republiky v Európskej únii vyplýva i povinnosť dodržiavať a podľa zásady prednosti práva aplikovať únieové právo, teda právo EÚ a orgánov EÚ, súčasťou ktorého sú aj cit. smernice a rozhodnutia Súdneho dvora EÚ. Základnou charakteristikou únieového práva je jeho prednosť pred právom vnútroštátnym, preto v prípade, že dôjde ku konfliktu únieového práva s vnútroštátnou právnou normou, je povinnosťou orgánu aplikujúceho právo vykladať vnútroštátne právo v súlade s právom únieovým (tzv. eurokonformný výklad), a pokiaľ právna norma členského štátu nepripúšťa eurokonformný výklad, je povinnosťou orgánu aplikujúceho právo nepoužiť túto normu, pokiaľ odporuje únieovému právu.

Právny vzťah medzi žalobcami a žalovanou v 2. rade je založený osobitným zák. č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ust. § 15 cit. zákona), v ktorom žalobcovia ako poškodení uplatňujú voči žalovanej v 2. rade ako poisťiteľovi žalovaného v 1. rade (zodpovedného subjektu) nárok na náhradu škody (poistného plnenia) v rozsahu podľa cit. zákona a poistných podmienok. V danom právnom vzťahu, keďže ide o spor medzi súkromnoprávnymi osobami, nie sú cit. smernice EÚ priamo aplikovateľné (smernice sú právne akty so všeobecnou pôsobnosťou ukladajúce pozitívny záväzok členskému štátu), avšak prichádza do úvahy ich nepriama aplikácia, ktorá je založená na tzv. eurokonformnom výklade pojmov či ustanovení zákona č. 381/2001 Z.z. v súlade s príslušnou smernicou EÚ.

Podľa § 4 ods. 1 zák. č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v čase vzniku škody dňa 18.1.2010 (ďalej len „cit. zákon“) poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na

každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poisťnej zmluve.

Podľa § 4 ods. 2 cit. zákona poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení (písm. a/).

Podľa § 4 ods. 4 cit. zákona poistený má právo, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa ods. 2, ak ku škodovej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania poistenia zodpovednosti, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 7 ods. 1 cit. zákona limit poistného plnenia je najvyššia hranica poistného plnenia poisťovateľa pri jednej škodovej udalosti. Limity poistného plnenia musia byť uvedené v poisťnej zmluve.

Podľa § 7 ods. 2 písm. a/ cit. zákona limit poistného plnenia z jednej škodovej udalosti musí byť najmenej 5 mil € za škodu podľa § 4 ods. 2 písm. a) a náklady podľa § 4 ods. 3 bez ohľadu na počet zranených alebo usmrtených.

Podľa § 15 ods. 1 (Priamy nárok poškodeného) cit. zákona náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.

Z ust. § 4 ods.1 cit. zákona vyplýva, že poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poisťnej zmluve. Z poistenia zodpovednosti má poistený právo, ak ku škodovej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania poistenia zodpovednosti, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa § 4 ods. 2 cit. zákona a podľa poistných podmienok, t.j. uplatnené a preukázané nároky na náhradu o.i. škody na zdraví a nákladov pri usmrtení (§ 4 ods. 2 písm. a/). V § 15 cit. zákona je ustanovené, že poškodený má právo uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi zodpovednej osoby.

V právnej teórii i súdnej praxi sa pojem „škoda“ (ako kategória občianskeho práva) chápe ako ujma, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného a ktorá je objektívne vyjadriteľná peniazmi ako všeobecným ekvivalentom, a teda je v prípade, ak nedochádza k naturálnej reštitúcii, napravitelná poskytnutím majetkového plnenia, predovšetkým poskytnutím peňazí. Náhradu škody možno priznať za škodu na veci alebo za škodu na zdraví. Súčasťou náhrady škody (ujmy) spôsobenej na zdraví sú nielen ujmy majetkovej povahy (náhrada nákladov spojených s liečením, strata na zárobku a pod.), ale aj nemajetkové ujmy na základe výslovného znenia zákona, akými sú napr. bolesti a sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 444 Obč.zák.), ktoré sa odškodňujú v peniazoch. Právna teória prisudzuje zmysel škody (inej než materiálnej) aj iným ujмам nemajetkovej povahy, ktoré môžu vzniknúť z porušenia práva v dôsledku zásahu do inej než majetkovej sféry poškodeného, t.j. ujмам imateriálnym, morálnym, citovým, za ktoré prináleží poškodenému peňažná náhrada (odškodnenie). Aj podľa právnej úpravy poistenia občianskoprávnej zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel v cit. smerniciach sú členské štáty povinné prijať všetky primerané opatrenia zabezpečujúce, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel obvykle sa nachádzajúcich na ich území bola pokrytá poistením s cieľom ochrany poistených strán a potencionálnych obetí nehôd, a aby akékoľvek škody a ujmy v oblasti povinného poistného krytia cestujúcich motorových vozidiel nezostali neuhradené. V súlade s týmto cieľom sa úpravou povinného poistenia občianskoprávnej zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel o.i. vyžaduje, aby poistenie zodpovednosti za ujmu na zdraví pokrývalo zodpovednosť za ujmu na zdraví spôsobenú všetkým cestujúcim okrem vodiča vyplývajúcu z prevádzky vozidla (čl. 3 ods. 1 smernice 72/166/EHS, čl. 1 smernice 90/232/EHS) a aby bolo zaručené poškodeným osobám, ktoré utrpia ujmu alebo škodu následkom havárie motorového vozidla, poskytnutie poistného plnenia a priame právo na podanie žaloby proti poisťiteľovi zodpovednej osoby, pričom podľa cit. smerníc za „poškodeného“ sa považuje akákoľvek osoba (ktorá utrpela ujmu alebo škodu následkom dopravných nehôd) oprávnená na náhradu (odškodné), pokiaľ ide o akúkoľvek škodu alebo ujmu spôsobenú motorovými vozidlami (čl. 1 ods. 2 smernice 72/166/EHS, čl. 3 a i. smernice 90/232/EHS).

So zreteľom na uvedené, s použitím eurokonformného výkladu (v súlade s cit. smernicami a ich cieľmi) pojmov „náhrada škody, škoda na zdraví“ v cit. ustanoveniach zák. č. 381/2001 Z.z. a s prihliadnutím k samotnému účelu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, odvolací súd je toho názoru, že z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorových vozidiel sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody (ako poškodeným), za ktorú možno priznať náhradu (zadosťučinenie) peňažnou formou podľa § 13 ods. 2 a 3 Obč.zák., ktorú v širšom ponímaní treba považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zák. č. 381/2001 Z.z. V posudzovanom prípade žalobcami (ako poškodenými) požadovaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 a 3 Obč.zák. preto spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti žalovanej v 2. rade za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa cit. zákona. Správnosti záveru, že nároky na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch spadajú do rozsahu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v zmysle cit. zákona okrem vyššie uvedeného nasvedčuje tiež samotná výška limitu poistného plnenia (najvyššia hranica poistného plnenia poisťovateľa pri jednej škodovej udalosti), ktorá v § 7 ods. 2 písm. a/ cit. zákona v znení účinnom v čase vzniku škody bola ustanovená najmenej vo výške 5 miliónov € za škodu podľa § 4 ods.2 písm. a/ a náklady podľa § 4 ods. 3.

Vyššie uvedené závery sú v súlade s rozsudkom Súdneho dvora Európskej únie zo dňa 24.10.2013 vo veci C-22/2012 (vec skutkovo a právne obdobná, ako je prejednávaná vec). Z tohto rozhodnutia vyplýva, že povinnosť krytia poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú tretím osobám motorovými vozidlami sa odlišuje od rozsahu náhrady tejto škody vyplývajúcej zo zodpovednosti poisteného za škodu. Zatiaľ čo povinnosť krytia poistením je zabezpečená a definovaná právnou úpravou Únie, rozsah náhrady škody sa v zásade spravuje vnútroštátnym právom (rozsudok Marqueus Almeida). Členské štáty Únie sú teda v zásade oprávnené v rámci svojich režimov zodpovednosti za škodu upraviť najmä škody spôsobené motorovými vozidlami, ktoré sa musia hradiť, rozsah ich náhrady a osoby, ktoré majú na ich náhradu nárok. Členské štáty musia pri výkone právomoci v tejto oblasti dodržiavať právo únie a ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré upravujú náhradu škody pri nehodách spôsobených prevádzkou motorových vozidiel, nemôžu odňať prvej, druhej a tretej smernici potrebný účinok (rozsudok Marqueus Almeida). Členské štáty sú teda povinné zabezpečiť, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, ktorá sa uplatňuje podľa ich vnútroštátneho práva, bola krytá poistením v súlade s ustanoveniami prvej, druhej a tretej smernice. Z toho vyplýva, že sloboda členských štátov určiť, aká škoda bude krytá a aké budú podmienky povinného poistenia, bola obmedzená druhou a treťou smernicou tým, že tieto smernice stanovili povinné krytie niektorých škôd v určitých minimálnych sumách. Medzi škodami, ktoré musia byť kryté, sa v súlade s čl. 3 ods. 1 druhej smernice nachádza najmä ujma na zdraví. Ako rozhodol Súdny dvor EZVO vo svojom rozsudku z 20. júna 2008, Celina Nguyen/The Norwegian State, pod pojem ujma na zdraví patrí akákoľvek ujma, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu. V dôsledku toho medzi škody, ktoré sa musia nahradiť v súlade s prvou, druhou a treťou smernicou, patrí nemajetková ujma, ktorej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore. Na základe žiadneho ustanovenia v prvej, druhej ani tretej smernici nemožno dospieť k záveru, že normotvorca Únie si želal zúžiť ochranu zaručenú týmito smernicami len na osoby, ktoré sa priamo zúčastnili na škodovej udalosti. Členské štáty teda majú zaručiť, aby náhrada škody podľa ich vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody, bola krytá povinným poistením v určitých minimálnych sumách určených v článku 3 ods. 1 druhej smernice.

Súdny dvor teda uzavrel, že v prejednávanej veci C-22/12 (ktorá je skutkovo a právne obdobná ako je táto prejednávaná vec) by to tak malo byť, pretože osoby v postavení žalobkyne a jej dcéry v súlade s § 11 a 13 Obč. zák. majú nárok na náhradu nemajetkovej ujmy utrpenej v dôsledku úmrtia ich manžela, resp. otca. Uviedol ďalej, že tento záver nemôže spochybniť ani okolnosť predložená slovenskou vládou, podľa ktorej tieto paragrafy patria do tej časti Občianskeho zákonníka, ktorá sa týka zásahu do ochrany osobnosti a ktorá je v zmysle tohto zákonníka nezávislá od časti týkajúcej sa zodpovednosti za škodu v pravom zmysle slova. Keď totiž zodpovednosť poisteného, ktorá podľa vnútroštátneho súdu v tomto prípade vyplýva z §§ 11 a 13 Obč. zák., vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu, nič nenasvedčuje, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú uvedené smernice. Z týchto dôvodov rozhodol

Súdny dvor tak, že čl. 3 ods. 1 smernice Rady 72/166 EHS z 24.4.1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, čl. 1 ods. 1 a 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS z 30.12.1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11.5.2005 a čl. 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14.5.1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.

Odvolací súd s poukazom na vyššie uvedený rozsudok Súdneho dvora konštatuje, že ak vnútroštátne právo umožňuje rodinným príslušníkom obete dopravnej nehody požadovať náhradu utrpenej nemajetkovej ujmy (§ 11 a nasl. Obč. zák.), náhrada tejto ujmy musí byť krytá povinným poistením motorového vozidla.

O takýto prípad ide aj v prejednávanej veci, kde žalobcovia sú rodinnými príslušníkmi obete dopravnej nehody a titulom neoprávneného zásahu do práva na ich súkromný a rodinný život majú právo požadovať náhradu nemajetkovej ujmy od žalovaného v 1. rade, ktorý je poistený u žalovanej v 2. rade.

Za stavu, že vnútroštátne slovenské právo umožňuje žalobcom požadovať náhradu nemajetkovej ujmy, je dôvodný záver, že takáto náhrada nemajetkovej ujmy musí byť likvidovaná z povinného zmluvného poistenia.

Právna úprava, ktorá by tomuto odporovala, bráni naplneniu cieľa vyššie uvedených smerníc Európskej únie ako aj smernice Rady 2009/103/ES zo 16.9.2009, ktorá dňom 27.10.2009 zrušila predchádzajúce smernice (72/166/EHS, 84/5/EHS a 90/232/EHS) a takáto právna úprava sa nesmie použiť.

Z vyššie uvedených dôvodov súd prvého stupňa otázku vecnej pasívnej legitímácie žalovanej v 2. rade posúdil vecne správne a v tomto smere sú odvolacie námietky žalovanej v 2. rade nedôvodné.

Vzhľadom na skutočnosť, že ohľadne tejto otázky ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, pripustil odvolací súd proti tomuto rozsudku dovolanie a dovoláciu otázku vymedzuje nasledovne :

Patrí náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch, ako jedna z foriem satisfakcie za neoprávnený zásah do života a zdravia fyzickej osoby, medzi nároky kryté poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, a teda vzťahuje sa povinnosť poisťovne na plnenie z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla aj na právo na náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúcej z ust. § 13 ods. 2 Obč. zák.?

Otázkou pasívnej legitímácie poisťovne v konaní o nárokoch na náhradu nemajetkovej ujmy rodinných príslušníkov obete dopravnej nehody ako dovolacou otázkou sa Najvyšší súd Slovenskej republiky zaoberal v uznesení sp. zn. 4Cdo/168/2009 zo dňa 20.4.2011, z ktorého rozhodnutia vyplýva odpoveď na položenú dovoláciu otázku, v zmysle ktorej poisťovňa nie je vecne pasívne legitimovaná v takýchto konaniach.

K tomuto rozhodnutiu bolo pripojené odlišné stanovisko jedného z členov senátu, ktoré vychádza zo záveru, že pod pojmom škoda použitým v zákone 381/2001 Z.z. je potrebné rozumieť aj náhradu nemajetkovej ujmy z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv u pozostalých, a to s poukazom na komunitárne právo, ktoré chápe škodu ako majetkovú, tak aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje majetkovú škodu aj nemajetkovú škodu.

Uvedené rozhodnutie predchádza rozhodnutiu Súdneho dvora vo veci C-22/12 zo dňa 24.10.2013, z ktorého vyplývajú iné závery ohľadne otázky povinnosti poisťovne plniť náhradu nemajetkovej ujmy zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel (v súlade s

rozhodnutím Súdneho dvora je pripojené odlišné stanovisko sudcu) a vzhľadom na nejednotnú prax súdov v Slovenskej republike po vydaní tohto rozsudku Súdneho dvora považuje odvolací súd za nevyhnutné opätovné nastolenie otázky rozsahu poisťného krytia v zmysle zák. č. 381/2001 Z.z. s ohľadom na závery vyššie uvedeného rozsudku Súdneho dvora.

K odvolacím námietkám účastníkov, týkajúcim sa výšky náhrady nemajetkovej ujmy odvolací súd na zdôraznenie správnosti záverov súdu prvého stupňa uvádza nasledovné:

V zmysle ust. § 13 ods. 1 Obč.zák. fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

Podľa ust. § 13 ods. 2 Obč.zák. pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa ods. 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa ust. § 13 ods. 3 Obč.zák. výšku náhrady podľa ods. 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Vychádzajúc z citovaného ustanovenia § 13 ods. 3 Obč.zák. určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súdom nestavuje zákon žiadne medze. Pre určenie tejto výšky náhrady nemajetkovej ujmy však § 13 ods. 3 Obč.zák. zakotvuje taxatívne dve kritériá. Prvým je závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy (čím závažnejšia je čo do svojej intenzity aj svojho trvania, tým vyššia by mala byť aj suma peňažného zadosťučinenia) a ďalej okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo, pričom vždy musia byť zisťované okolnosti nielen na strane pôvodcu zásahu, ale aj na strane postihnutej osoby, konkrétne napríklad aký je podiel samotnej postihnutej osoby na priebehu činnosti pôvodcu vyúsťujúcej do neoprávneného zásahu. Určenie konkrétnej výšky peňažného zadosťučinenia je teda vecou voľnej úvahy súdu, pričom však súd musí vychádzať z čo najúplnejšieho skutkového stavu a opierať sa o preskúmateľné konkrétne hľadiská. Maximálna suma peňažného zadosťučinenia, ktorú môže súd priznať, je ohraničená výškou navrhovateľom požadovaného peňažného zadosťučinenia, ktorá musí byť zrejماً zo žalobného návrhu.

V preskúmvanej veci z obsahu spisu vyplýva, že žalovaný v 1. rade bol právoplatným trestným rozsudkom uznaný vinným z prečinu usmrtenia dcéry, sestry a matky žalobcov, keď ako vodič spôsobil z nebanlivosti smrť poškodenej závažným spôsobom konania, ktorým výrokom rozhodnutia je súd prvého stupňa ako aj odvolací súd v tomto konaní viazaný (§ 135 ods. 1 O.s.p.). Tým bola preukázaná zodpovednosť žalovaného v 1. rade za neoprávnený zásah do práv na ochranu osobnosti žalobcov, a to do práva na ich súkromný a rodinný život, ktorý bol smrťou ich blízkej príbuznej trvalo narušený. Uvedená zodpovednosť žalovaného v 1. rade je objektívnou zodpovednosťou, t.j. zodpovednosťou bez ohľadu na zavinenie, preto všetky jeho odvolacie námietky vzťahujúce sa k tejto skutočnosti sú bez právneho významu.

Súd prvého stupňa pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy zohľadnil obe vyššie uvedené kritériá, t.j. prihliadol tak na závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy, ako aj na okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo a tieto zohľadnil pri určení výšky konečnej náhrady aj s uvedením konkrétnych úvah, ktorými sa riadil. V tomto smere je preto nedôvodná odvolacia námietka o nepreskúmateľnosti spôsobu určenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy.

Súd prvého stupňa závažnosť vzniknutej ujmy žalobcom mal preukázanú predovšetkým s prihliadnutím na ich príbuzenský vzťah ako najbližších rodinných príslušníkov alebohej (rodičia, súrodenci a dcéra), u ktorých bola prítomnosť najintenzívnejších interpersonálnych väzieb na výsostne emocionálnom základe nespochybniteľná. Vykonaným dokazovaním bola preukázaná najmä citová ujma všetkých žalobcov, pre ktorých smrť dcéry, sestry a matky bola traumatizujúcim zážitkom, ktorý sa prejavil v ich psychike vo forme smútku zo straty blízkej osoby, ktorý smútok neustále pretrvával a prežívanie danej situácie sa nepriaznivo prejavilo aj na zdravotnom stave žalobkyní v 2. a 5. rade. Žalobcovia s nebohrou tvorili plne fungujúcu rodinu s dobre vyvinutými sociálnymi a citovými väzbami a z nečakanej smrti doposiaľ prežívajú pocity úzkosti, smútku, zúfalstva a šoku. Odo dňa smrti poškodenej stratili možnosť viesť s ňou súkromný život a túto stratu doposiaľ prekonávajú s ťažkosťami. Smrťou nebohej

žalobcovia stratili možnosť ďalšieho udržiavania a rozvíjania vzťahov s ňou a ide pritom o stav trvalý a nenapraviteľný. Žalobcom vzniknutá trauma je neodstrániteľná a smrťou alebo jej došlo k nenávratnej deštrukcii medziľudských vzťahov a tým k intenzívnemu zásahu do ich osobnostných práv, konkrétne práva na súkromie a rodinný život.

Protiprávnym konaním žalovaného v 1. rade došlo teda k závažnému zásahu do práva na súkromný a rodinný život žalobcov s trvalými a neodstrániteľnými následkami, pretože v dôsledku jeho konania rodina žalobcov prestala fungovať ako úplná rodina, došlo k zániku rodičovských vzťahov a súrodeneckých vzťahov, pričom najmä strata alebo jej ako matky a dcéry je nenahraditeľná, trvalá a citeľná. Nemožno pochybovať, že tento stav vyvolal u žalobcov traumy a smútok, beznádej a tieto stavy pretrvávajú doposiaľ aj keď u niektorých z nich už v menej intenzívnej forme.

Vzhľadom na intenzitu tohto zásahu a jeho neodstrániteľné a nenapraviteľné následky je morálne zadosťučinenie nepostačujúce a žalobcom preto patrí aj náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch v zmysle ust. § 13 ods. 2 Obč. zák. v spojení s ust. § 13 ods. 3 Obč. zák. vo výške, v akej bola priznaná súdom prvého stupňa.

Stanoviť všeobecne aplikovateľné kritériá na určenie výšky peňažnej náhrady v prípade smrti blízkej osoby ako následku protiprávneho konania škodcu nie je objektívne možné, pretože ľudský život nie je obchodovateľný tovar a jeho hodnota je v peniazoch nevyčísliteľná, možno iba zmierniť ťažkú citovú ujmu za neoprávnený zásah do práva na ochranu poškodeného a pozostalých blízkych osôb formou právnych prostriedkov upravených v Občianskom zákonníku. Je nutné vcítiť sa do prežívania pozostalých blízkych osôb, akú ujmu a traumy predstavuje pre nich smrť osoby blízkej, ktorú stratili v dôsledku protiprávneho zavineného konania inej osoby. V zmysle týchto zásad rozhodoval aj súd prvého stupňa a odvolací súd.

Aj podľa názoru odvolacieho súdu výška súdom prvého stupňa priznanej náhrady nemajetkovej ujmy je primeraná tak závažnosti vzniknutej ujmy, ako aj okolnostiam, za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo a nedôvodná je v tomto smere aj odvolacia námietka, že súd nezohľadnil okolnosti prípadu, aj určitý podiel samotnej poškodenej na priebehu činnosti žalovaného v 1. rade ako pôvodcu zásahu vyúsťujúcej do neoprávneného zásahu, pretože z odôvodnenia rozsudku jednoznačne vyplýva, že dôvodom krátenia výšky nemajetkovej ujmy (takmer) o jednu polovicu bola aj tá okolnosť, že zo strany žalovaného v 1. rade nešlo o úmyselné konanie so zohľadnením podmienok, za ktorých k dopravnej dohode došlo a so zohľadnením podielu alebo jej Valérie Lackovej na škodovej udalosti, keď vstúpila do vozovky v čase, keď sa vo vzdialenosti 16,8 až 35,5 m z pravej strany približovalo osobné motorové vozidlo vedené žalovaným v 1. rade, pričom vodič motorového vozidla ani pri dovolenej rýchlosti 50 km/hod nemal možnosť vozidlo zastaviť pred miestom zrážky.

Tak ako bolo vyššie uvedené, pre určenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za zásah do osobnostných práv sú určujúce kritériá v zmysle § 13 Obč.zák. a použitie zák. č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi na prejednávany prípad nedopadá.

Aj keď odvolací súd potvrdil rozsudok v napadnutom vyhovujúcom výroku, vyjadril povinnosť žalovaných v 1. a 2. rade plniť inak, než súd prvého stupňa, pretože žalovaných nie je možné zaviazat' na plnenie spoločne a nerozdielne (solidárne).

Žalovaných nie je možné zaviazat' na plnenie spoločne a nerozdielne (solidárne), pretože ich solidarita nevyplýva z právneho predpisu, nebola založená ani ich dohodou a nemožno ju založiť ani rozhodnutím súdu, pretože nie je podložená osobitným hmotnoprávnym ustanovením. Ustanovenia o ochrane osobnosti neumožňujú založiť solidárnu zodpovednosť a rovnako táto nevyplýva ani zo zák. č. 381/2001 Z.z., pretože ust. § 15 nedáva pre tento záver dostatočný podklad. Ust. § 15 zák. č. 381/2001 Z.z. umožňuje uplatniť na súde nárok voči škodcovi na náhradu škody, ako aj voči poisťovni, pričom treba zdôrazniť, že ide o dva samostatné nároky poškodeného proti dvom subjektom, ale voči každému z nich z iného právneho dôvodu (v danom prípade voči žalovanému v 1. rade ide o zodpovednostný vzťah v zmysle §§ 11 a 13 Obč. zák. a vo vzťahu k žalovanej v 2. rade ide o plnenie zo zákonného poistenia v zmysle zák. č. 381/2001 Z.z.). Aj v tomto konaní preto žalovaní majú postavenie samostatných spoločníkov a jedným súdnym rozhodnutím môže byť každý z nich zaviazaný na plnenie celého dlhu žalobcom. Aj keď nová právna úprava od 1.1.2002 zaviedla všeobecný priamy nárok poškodeného na náhradu škody proti zodpovednému poisťovateľovi tak, ako to poznajú všetky obdobné právne úpravy

v Európe, možnosť uplatniť nárok voči obom podľa § 15 neznamena, že ide o solidárnu zodpovednosť, pretože táto nevyplýva z právneho predpisu, ani z ďalších dôvodov upravených v § 511 ods. 1 Obč. zák., t.j. nemá hmotnoprávny základ. Žalovaní v 1. a 2. rade nemajú vo vzťahu medzi sebou tzv. náhradovú povinnosť v zmysle § 511 ods. 3 Obč. zák., čo vylučuje ich solidárnu zodpovednosť. Ust. § 15 zák. č. 381/2001 Z.z. teda zakladá iba možnosť žalovať priamo poisťovňu, nielen škodcu, avšak nezakladá solidaritu záväzkov týchto subjektov, vyplývajúcich z rôznych právnych dôvodov.

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd preto vyjadril povinnosť žalovaných v 1. a 2. rade plniť žalobcom v 1. až 4. rade po 17.000 € každému z nich a žalobkyni v 5. rade 25.000 € titulom náhrady nemajetkovej ujmy tak, že plnením jedného zo žalovaných v rozsahu plnenia zaniká povinnosť druhého žalovaného.

V tejto súvislosti odvolací súd uvádza, že pokiaľ sa aj žalobcovia domáhali solidárneho plnenia od žalovaných v 1. a 2. rade, súd návrhom žalobcov v tomto smere nie je viazaný (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/2/1998 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 51 ročník 1998).

Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok v napadnutom vyhovujúcom výroku ako vecne správny v zmysle ust. § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil s tým, že inak vyjadril povinnosť žalovaných plniť.

Vecne správne rozhodol súd prvého stupňa aj o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, o trovách konania účastníkov a o povinnosti žalovanej v 2. rade zaplatiť súdny poplatok z návrhu, preto odvolací súd potvrdil rozsudok aj v týchto výrokoch ako vecne správny v zmysle ust. § 219 ods. 1 O.s.p..

O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté v zmysle ust. § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s ust. § 142 ods. 2 O.s.p.. Všetci účastníci boli v odvolacom konaní rovnako (ne)úspešní, preto odvolací súd vyslovil, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach jednohlasne (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z.z.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.